

สรุปผลการสำรวจ

ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง พ.ศ. 2546

โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

สิงหาคม 2546

1. วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับรายได้ ภาระหนี้สิน การนำเงินที่กู้จากกองทุนฯ ไปลงทุน การชำระหนี้ค้ำเงินกองทุนฯ การบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนฯ และผลกระทบต่อชุมชน ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อไป

2. คุ่มรวม

คุ่มรวมประชาชนที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล (สุขาภิบาลเดิม) และนอกเขตเทศบาลของทุกจังหวัดทั่วประเทศ ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมือง

3. ระเบียบวิธีการสำรวจ

การสำรวจใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Stratified Three – Stage Sampling โดยมีภาคเป็นสตราตัม มีทั้งสิ้น 5 สตราตัม มีจำนวนประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งสิ้น 5,900 คน

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีส่งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ไปทำการสัมภาษณ์สมาชิกในครัวเรือนตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ครัวเรือนละ 1 คน และปฏิบัติงานเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง 18 – 30 มิถุนายน 2546

5. การเสนอผล

เสนอผลการสำรวจในระดับภาค และทั่วประเทศ ในรูปของร้อยละ

6. สรุปผลการสำรวจ

6.1 ข้อมูลของผู้ตอบสัมภาษณ์

ผู้ตอบสัมภาษณ์ เป็นหญิง ร้อยละ 54.2 เป็นชาย ร้อยละ 45.8 และอายุของผู้ตอบสัมภาษณ์มีการกระจาย ดังนี้ อายุ 20 – 29 ปี ร้อยละ 9.5 อายุ 30 – 39 ปี ร้อยละ 26.5 อายุ 40 – 49 ปี ร้อยละ 29.6 อายุ 50 – 59 ปี ร้อยละ 21.5 และที่เหลือร้อยละ 12.9 เป็นผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป

สำหรับสถานภาพการทำงาน ประชาชนส่วนใหญ่ ระบุว่า เป็นเกษตรกร ร้อยละ 37.5 ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 26.1 รับจ้างทั่วไป/กรรมกร ร้อยละ 12.0 แม่บ้าน/ไม่ได้ประกอบอาชีพ

ร้อยละ 11.1 พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 9.0 ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 3.3 และที่เหลือร้อยละ 1.0 เป็นนักเรียน/นักศึกษา

6.2 ความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนฯเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

6.2.1 การกู้เงินกองทุนฯ

สมาชิกกองทุนฯ ส่วนใหญ่ในทุกภาคได้กู้เงินจากกองทุนฯ ร้อยละ 82.5 และไม่กู้ร้อยละ 17.5 โดยผู้ที่ไม่กู้ได้ระบุเหตุผลว่า ไม่อยากเป็นหนี้ กลัวไม่มีเงินใช้หนี้ ยังไม่มีแนวทางในการประกอบอาชีพ และระยะเวลาผ่อนชำระสั้นเกินไป

เมื่อพิจารณาจำนวนครั้งที่กู้ พบว่า ร้อยละ 40.8 ของผู้กู้เงินกองทุนฯ ระบุว่ากู้ครั้งเดียว ร้อยละ 56.6 กู้สองครั้ง และมีเพียงร้อยละ 2.6 ที่ระบุว่า กู้สามครั้งขึ้นไป

ตาราง 1 ร้อยละของประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ จำแนกตามการกู้เงินกองทุนฯ และจำนวนครั้งที่กู้ เป็นรายภาค

เรื่อง	รวม	กทม.	กลาง (ยกเว้น กทม.)	เหนือ	ต.อ.น.	ใต้
การกู้เงินกองทุนฯ	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
กู้	82.5	72.0	81.9	83.1	88.7	76.4
ไม่กู้	17.5	28.0	18.1	16.9	11.3	23.6
จำนวนครั้งที่กู้	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
กู้ครั้งเดียว	40.8	83.1	37.7	31.6	29.2	49.6
กู้ 2 ครั้ง	56.6	16.6	59.3	62.8	68.5	49.1
กู้ 3 ครั้งขึ้นไป	2.6	0.3	3.0	5.6	2.3	1.3

6.2.2 การนำเงินไปลงทุน ความเพียงพอของเงินกู้ และการชำระหนี้ค้ำเงินกองทุนฯ

เมื่อสอบถามสมาชิกที่กู้เงินจากกองทุนฯ เกี่ยวกับการนำเงินไปใช้/ลงทุนในการประกอบอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.1 นำเงินไปใช้ในการลงทุนพัฒนาอาชีพหลัก (อาชีพเดิม) ร้อยละ 18.8 นำไปลงทุนในอาชีพเสริม เพียงร้อยละ 6.1 ที่นำเงินไปลงทุนอาชีพใหม่ ร้อยละ 5.7 นำเงินไปใช้หนี้แหล่งเงินกู้อื่น

ร้อยละ 4.8 นำเงินไปใช้บรรเทาเหตุฉุกเฉินในครอบครัว และ ร้อยละ 1.5 นำไปลงทุนร่วมกับสมาชิกคนอื่นและในเรื่องอื่น ๆ

ตาราง 2 ร้อยละของประชาชนที่กู้เงินกองทุนฯ จำแนกตามการนำเงินกู้จากกองทุนฯไปลงทุน ความเพียงพอของเงินกู้ที่นำไปลงทุน และการชำระหนี้ค้ำของกองทุนฯ

เรื่อง	รวม
การนำเงินกู้จากกองทุนฯไปลงทุน	100.0
ลงทุนพัฒนาอาชีพหลัก (อาชีพเดิม)	63.1
ลงทุนในอาชีพเสริม	18.8
ลงทุนอาชีพใหม่	6.1
ใช้หนี้แหล่งเงินกู้อื่น	5.7
บรรเทาเหตุฉุกเฉิน	4.8
ลงทุนร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ	0.6
อื่น ๆ	0.9
ความเพียงพอของเงินกู้ที่นำไปลงทุน	100.0
เพียงพอ	36.3
ไม่เพียงพอ	63.7
การชำระหนี้ค้ำของกองทุนฯ	100.0
สามารถชำระหนี้ค้ำได้	98.3
ไม่สามารถชำระหนี้ค้ำได้	1.7

นอกจากนี้ สมาชิกกองทุนฯ ที่กู้เงินกองทุนฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.7 ระบุว่าเงินกู้จากกองทุนฯ ไม่เพียงพอต่อการนำไปลงทุน/พัฒนาการประกอบอาชีพ และมีเพียงร้อยละ 36.3 ที่ระบุว่าเพียงพอ ทั้งนี้ผู้ที่ระบุว่าเงินกองทุนฯไม่เพียงพอในการนำไปลงทุน/พัฒนาการประกอบอาชีพ ได้มีการกู้เพิ่มจากแหล่งอื่น ร้อยละ 43.4 และไม่ได้กู้เพิ่มร้อยละ 20.3

เมื่อสอบถามสมาชิกที่กู้เงินกองทุนฯ เกี่ยวกับการชำระหนี้ค้ำของกองทุนฯ พบว่า ส่วนใหญ่ระบุว่า สามารถชำระหนี้ค้ำของกองทุนฯ ได้สูงถึงร้อยละ 98.3 มีเพียงร้อยละ 1.7 ไม่สามารถชำระหนี้ค้ำได้ โดยให้เหตุผลว่าเงินกู้จากกองทุนฯ ที่นำไปลงทุนยังไม่เกิดรายได้ รายได้ที่ได้รับไม่เพียงพอในการชำระคืน ระยะเวลาในการชำระเงินค้ำน้อยไป และมีภาระหนี้สินอื่นที่ต้องชำระก่อน ทั้งนี้เงินที่นำมาชำระหนี้ค้ำของกองทุนฯ ส่วนใหญ่มาจากรายได้ของกิจการที่กู้ไปลงทุน ร้อยละ 52.3 เงินจากรายได้อื่นของครัวเรือน ร้อยละ 30.9 เงินสะสมของครอบครัว ร้อยละ 10.3 และเงินจากแหล่งอื่นมาชำระคืน ร้อยละ 6.5

6.2.3 ความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนฯเกี่ยวกับการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนฯ ในเรื่องต่าง ๆ

ผลสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนฯ ทั้งที่กู้เงินและไม่กู้เงินกองทุนฯ เกี่ยวกับการบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุนฯในด้านต่าง ๆ พบว่า การกู้เงินกองทุนฯ มีความสะดวกรวดเร็ว และทันเวลาดีกว่าการขอู้จากสถาบันการเงิน เช่น ธ.ก.ส. ธ.อ.ส. ธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ โดยร้อยละ 61.2 เห็นว่า ได้รับความสะดวกรวดเร็ว และทันเวลาดีกว่า ร้อยละ 33.0 เห็นว่าไม่แตกต่างกัน และมีเพียงร้อยละ 5.8 ที่เห็นว่าแยกว่า

ตาราง 3 ร้อยละของประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ จำแนกตามการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนฯ

การบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนฯ	รวม
ความสะดวกรวดเร็ว ในการกู้เงินเมื่อเทียบกับสถาบันการเงิน	100.0
สะดวก/รวดเร็วกว่า	61.2
ไม่แตกต่างกัน	33.0
แยกว่า	5.8
การนำดอกผลที่ได้จากกองทุนไปทำประโยชน์	100.0
มี	65.5
ไม่มี	34.5
ความสามารถในการบริหารงานกองทุนฯ	100.0
มาก	47.6
ปานกลาง	47.6
น้อย	4.8

นอกจากนี้ สมาชิกกองทุนฯ ส่วนใหญ่ในทุกภาค ร้อยละ 65.5 เห็นว่า คณะกรรมการกองทุนฯ มีการพัฒนาและมีความคิดริเริ่มในการนำดอกผลที่ได้จากกองทุนฯ ไปทำประโยชน์หรือให้สวัสดิการกับสมาชิกหรือชุมชน และร้อยละ 34.5 เห็นว่าไม่ได้มีการนำดอกผลไปทำประโยชน์

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนฯ ในการจัดระบบ/ข้อกำหนดปล่อยกู้แก่สมาชิก การติดตามหนี้สิน การบริหารเงินกองทุน ให้หมุนเวียนเป็นเงินกู้สำหรับสมาชิกนั้น พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 95.2 เห็นว่าคณะกรรมการกองทุนฯ มีความสามารถในการบริหารงานดังกล่าวในระดับปานกลางถึงมาก และมีเพียงร้อยละ 4.8 ที่ระบุว่าความสามารถน้อย

6.3 ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับกองทุนฯ

6.3.1 ผลกระทบในชุมชน หลังจากมีกองทุนฯ

เมื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบที่ชุมชนได้รับหลังจากมีกองทุนฯ ในด้านต่าง ๆ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ เห็นว่ามีผลกระทบดีขึ้น ทั้งในด้านรายได้ของครัวเรือน การพัฒนาอาชีพในชุมชน และการมีงานทำ/ทางเลือกในการประกอบอาชีพในชุมชน โดยมีผู้ที่เห็นว่าดีขึ้น ร้อยละ 59.3 59.5 และ 57.7 ผู้ที่เห็นว่าเท่าเดิม มีร้อยละ 39.3 39.6 และ 41.2 ส่วนผู้ที่เห็นว่าลดลง มีเพียงร้อยละ 1.4 0.9 และ 1.1 ตามลำดับ

ตาราง 4 ร้อยละของประชาชน จำแนกตามผลกระทบในชุมชน หลังจากมีกองทุนฯ

เรื่อง	รวม	ดีขึ้น	เท่าเดิม	ลดลง
รายได้ของครัวเรือน	100.0	59.3	39.3	1.4
การพัฒนาอาชีพ	100.0	59.5	39.6	0.9
การมีงานทำ	100.0	57.7	41.2	1.1

6.3.2 การประสบปัญหาเรื่องเงินทุนประกอบอาชีพ หลังจากมีกองทุนฯ และความต้องการกู้เงินกองทุนฯ ในอนาคต

สำหรับปัญหาเรื่องเงินทุนประกอบอาชีพหลังจากมีกองทุนฯ ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.2 ระบุว่าไม่มีปัญหา และร้อยละ 36.8 ระบุว่ามีปัญหา โดยเฉพาะกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนฯ ระบุว่ามีปัญหาเรื่องเงินทุนประกอบอาชีพ ร้อยละ 40.2 ไม่มีปัญหา ร้อยละ 59.8 ในขณะที่กลุ่มผู้ไม่กู้เงินกองทุนฯ (รวมผู้ไม่เป็นสมาชิกกองทุนฯ) ระบุว่ามีปัญหา ร้อยละ 30.1 และร้อยละ 69.9 ไม่มีปัญหาดังกล่าว

นอกจากนี้ เมื่อสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจะกู้เงินกองทุนฯ ในอนาคต ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.4 ระบุว่าจะกู้เงินกองทุนฯ อีก มีเพียงร้อยละ 18.6 ระบุว่าไม่กู้อีก

ตาราง 5 ร้อยละของประชาชน จำแนกตามปัญหาเรื่องเงินทุน และความต้องการกู้เงินฯ

เรื่อง	รวม
การประสบปัญหาเรื่องเงินทุนประกอบอาชีพ หลังจากมีกองทุนฯ	100.0
มีปัญหา	36.8
ไม่มีปัญหา	63.2
ความต้องการกู้เงินกองทุนฯ ในอนาคต	100.0
ต้องการกู้	81.4
ไม่ต้องการกู้	18.6

6.3.3 ประโยชน์ของกองทุนฯ

ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.3 เห็นว่ากองทุนฯ มีประโยชน์ และที่เห็นว่าไม่มีประโยชน์ เพียงร้อยละ 5.7 โดยให้เหตุผลว่าไม่ได้มีการกระจายเงินทุนให้คนจนอย่างแท้จริง ส่งเสริมให้มีการใช้จ่าย/เป็นหนี้มากขึ้น มีการแบ่งพรรค แบ่งพวก และทำให้ประชาชนไม่ช่วยเหลือตัวเอง เป็นต้น

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของกองทุนฯ ในการบรรเทาการขาดแคลนเงินกู้ในชุมชนนั้นประชาชน ร้อยละ 54.0 มีความเห็นว่ากองทุนฯ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนที่สามารถบรรเทาการขาดแคลนเงินกู้ได้มาก ร้อยละ 41.9 ระดับปานกลาง และน้อยร้อยละ 4.1

6.3.4 ข้อเสนอแนะ

มีประชาชนที่แสดงความคิดเห็นให้รัฐบาลปรับปรุงแนวทางเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ร้อยละ 50.5 และไม่แสดงความคิดเห็น ร้อยละ 49.5 ที่แสดงความคิดเห็นได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ ต้องการให้เพิ่มยอดเงินและให้กู้เฉพาะผู้ที่อยู่ในพื้นที่ควรขยายระยะเวลาคืนเงินกู้และให้ลดดอกเบี้ยลง ควรกระจายเงินกู้ให้ทั่วถึงและเป็นธรรม ให้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐมาให้คำแนะนำและประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง

ตาราง 6 ร้อยละของประชาชน จำแนกตามข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ	รวม
รวม	100.0
แสดงความคิดเห็น ^{1/}	50.5
ควรเพิ่มยอดเงินและให้กู้เฉพาะผู้ที่อยู่ในพื้นที่	31.3
ควรขยายระยะเวลาคืนเงินกู้และให้ลดดอกเบี้ยลง	16.2
ควรกระจายเงินกู้ให้ทั่วถึงและเป็นธรรม	9.5
ให้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐมาให้คำแนะนำและประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง	6.6
อื่น ๆ ^{2/}	0.6
ไม่แสดงความคิดเห็น	49.5

หมายเหตุ : ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

^{2/} อื่น ๆ ได้แก่ การหาแนวทาง/วิธีใหม่ในการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย พัฒนาระบบกองทุนฯให้เป็นเครือข่าย จัดตั้งเป็นนิติบุคคล